

Honnan – hová?

Személyiségalkító őshajtóerők

A grafológia a személyiség vizsgálatának olyan speciális eszköze, amely a pszichológia által elfogadott személyiségelméleteket és megközelítési módokat veszi alapul. Kizárólag a grafológiában alkalmazott személyiségmegközelítésekre kevés példát találunk, ezek közül talán az Israel Odem-féle potenciaelmélet (1) a legalaposabban kidolgozott és legerjedtebben használt rendszer. Az alábbiakban a személyiséget alakító őshajtóerőket és azok grafológiai értelmezését egy, a pszichológiában nem ismert modelljavaslat segítségével mutatjuk be.

Jóllehet a lélektan gyökerei a filozófiáig nyúlnak vissza, a pszichológia az emberi lét filozófiai vonatkozásaival nem foglalkozik, azokat adott, kész és valamilyen módon működő állapotnak tekintve vizsgálja. Főként ebből adódóan a pszichológiai személyiségelméletek különösebben nem térnek ki azon meghatározó körülményekre, amelyek az emberi lét határain túlra mutatnak.

A kézírás alapján történő személyiségvizsgálat során számtalan esetben szembesülünk olyan jelenségekkel, melyek az ismert pszichológiai elméletek útján nem értelmezhetők. E kategóriába a személyiségnek főként azon összetevői tartoznak, melyek a velünk született adottságokból fakadnak, egyebek között a személyiség elsődleges hajtóerőivel kapcsolatos kérdéskör területén. Keresve a válaszokat e kérdésekre, vissza kell lépünk a pszichológia kezdete előtti időszakra, hogy ebből a kiindulási pontból szemlélve építhessünk fel újra elfogadható értelmezési modelleket.

Egy lehetséges alapmodell

Az emberi lét szigorú értelemben a születéssel veszi kezdetét és halállal fejeződik be. Ez az elhatárolás azonban nem igazán pontos, hiszen már a születés is egy korábban, a fogamzással kezdetét vevő, mintegy kilenc hónapos magzati lét után bekövetkező esemény. Ezenfelül örök kérdés, hogy az emberi lét kapcsolódik-e – és ha igen, akkor hogyan –

valamilyen előző, illetve a halált követően valamilyen azt követő állapothoz. Erre a kérdésre egzakt, minden kétséget kizáró válaszok nem állnak rendelkezésünkre, csupán különböző modellek léteznek. Ezek a modellek olyan alaptételekre épülnek, mely alaptételek elfogadása során azok bizonyításától eltekintünk, vagyis feltétel nélkül elfogadjuk azokat.

Az itt ismertetett modell arra az alapfeltevésre épül, hogy az emberi lelkek őstengere egyfajta *öslélek*, vagy más néven a kollektív psziché. A *kollektív psziché* úgy szemléltethető, mint az egymástól el nem különülő vízcseppek megszámlálhatatlan mennyiségét magába foglaló tenger. Az *öslélekből* kiszakadó emberi lelkek útja pedig – ha nem is abszolút pontos hasonlattal – a tengerből folyamatosan kiváló, felhőkben tömörülő, majd később alá hulló vízcseppeknek felelhet meg. Ezek szövevényes utat járnak be, hogy végül visszatérhessenek a tengerbe. Az emberi lélek a halállal beolvad az *öslélekbe*, hogy annak újra el nem különülő részét képezze.

E modell szerint tehát az ember megszületésével az *öslélek* egy darabját kapja meg, mely a földi testtel itatja át, és amely végig kíséri őt egészen a halálig, vagyis az *öslélekbe* való visszatérésig. A kiszakadt és ezáltal magányossá vált emberi lélek kapcsolata azonban az *öslélekkel* sohasem szűnik meg: közöttük olyan kölcsönhatás áll fenn, amely

Test–lélek–szellem

biztosítja a folyamatos információcseré lehetőségét. Ez a láthatatlan kapcsolat az *öslélek* és a kiszakadt lélekdarab erőterének, szellemének kölcsönhatása révén valósul meg. (A *lélek* és annak erőtere, vagyis a *szellem* fogalmi összefonódása a magyar nyelvben egyértelműen tetten érhető, ugyanis néhány esetben akkor is a „lélek” szót használjuk, amikor valójában szellemről van szó. Ennek legjellemzőbb előfordulása a *Szentlélek* szó, amit *Szentszellem* (2) értelemben használunk. Ezen túlmenően „szellem” szavunk, mint a lélek fuvallata, szele is e szoros kapcsolatra, a lélek kommunikációjára utal.)

Az *öslélek* minden egyes kiszakadó darabját az önálló élet automatikus fenntartásához elengedhetetlenül szükséges információs „csomaggal” látja el, mely csomagot a lélek a testbe építi már a fogamzás pillanatában, mint kitörölhetetlen forráskódot. Ez a kód, mint létfenntartó őstudás, kimeríthetetlen őshajtóerő – az *ösztön*. (Az „ösztön” szó magyar eredete nem teljesen tisztázott (3), idegen nyelvi változatai azonban többnyire a latin *instinctus* (4) szóból származnak. Az *ösztön* minden megközelítés szerint a testhez kapcsolódik, az abba programozott, beoltott, beleégetett, *in-sting* tudást, veleszületett képességet, hajtó-, ösztökélő erőt jelenti.)

Az *öslélekből* kiszakadó lélekdarab első nagy életélménye az idő és a tér létével való szembesülés, a válto-

zás megélése, a mozgás megtapasztalása. Ez az élmény lesz az önállóvá vált lélek viselkedésének meghatározó forrása, amely a lelket egész földi életén át jellemzi, s ami nem más, mint a *temperamentum*, vagy magyarul vérmérséklet. (A „vérmérséklet” szó esetében a magyar nagyon szemléletes, hiszen a véren keresztül közvetlen lelki kapcsolatra (5) utal, szemben a sok más nyelv „temperamentum” kifejezésével.)

Noha az ösztön és a temperamentum a földi élet elengedhetetlen feltételei, de az emberi léthez mégsem elegendők. Az emberi létet minden egyéb léttől az különbözteti meg, hogy működik benne egy állandó kontroll, mely az őslélekkel fenntartott folyamatos szellemi kapcsolat révén valósul meg. Ennek lényege az a tudat, hogy valamennyi kiszakadt lélekdarab felelősséggel tartozik önmagáért és másokért is, végső soron a földi lelkek együttesének harmóniájáért. Az ősharmóniának ezen emlékezete, mint legfontosabb tudás, ismeret és egyben életvezérlő elv – a *lelkiismeret*. (A „lelkiismeret” szó a magyarban ugyancsak a lélek és szellem fogalmának egybeolvadását mutatja, más nyelvekben azonban nyilvánvalóvá válik ezen ismeret/tudás kapcsolati (6) úton történő működtetése.)

A „test–lélek–szellem” hármas egység ily módon a születéssel egy időben komoly úti csomagot kap az „ösztön–vérmérséklet–lelkiismeret” hármas adományának formájában, amely ebben az összetételben kizárólag az emberi létre jellemző (7). A földi pályafutását önálló individuusként megkezdő ember létének három életpillére ily módon: a *test* (+ösztön), a *lélek* (+*temperamentum*) és a *szellem* (+*lelkiismeret*), melyek hármas egységet alkotnak, és az individuális harmónia alapját képezik.

A teljesség felé

Az őslélek nem más, mint maga az univerzális létezés abszolút harmóniája, tökéletes *teljessége*. Az univerzális létezés legfőbb sajátossága az, hogy örök, pontosabban sem tér, sem idő nem korlátozza. Amikor az emberi lélek ebből a teljességből kiszakad, és a tér–idő dimenziók korlátai közé kerül, megjelenik benne a teljesség soha meg nem szűnő hiánya. Ez a *hiány*, mint ősinformáció a testbe programozott ösztön részeként, mint örök hajtóerő, a teljesség utáni olthatatlan *vágy*, illetve a teljesség elérésére irányuló *akarat* formájában fejt ki hatását.

A vágy hátterében a teljesség emlékezete, az akarat célpontjában pe-

dig a teljesség visszanyerésének szándéka áll. Az emberi ösztön minden megnyilvánulása valójában a vágy és akarat valamilyen formában történő működése. A lét- és fajfenn-tartó ösztön, vagyis az életösztön, illetve a nemi ösztön egyaránt a vágy és az akarat formájában megnyilvánuló készlet, hajtóerő. Az ember esetében az általánosságban értelmezett biológiai ösztönökön túl magasabb rendű ösztönmegnyilvánulásokról is beszélhetünk, melyek között különösen érdekes példa a nyelvi ösztön (8). A kicsi gyermek beszéd-tanulásában jól megfigyelhető a szülők tudása iránti vágy, és a saját tudás megszerzésére irányuló akarat.

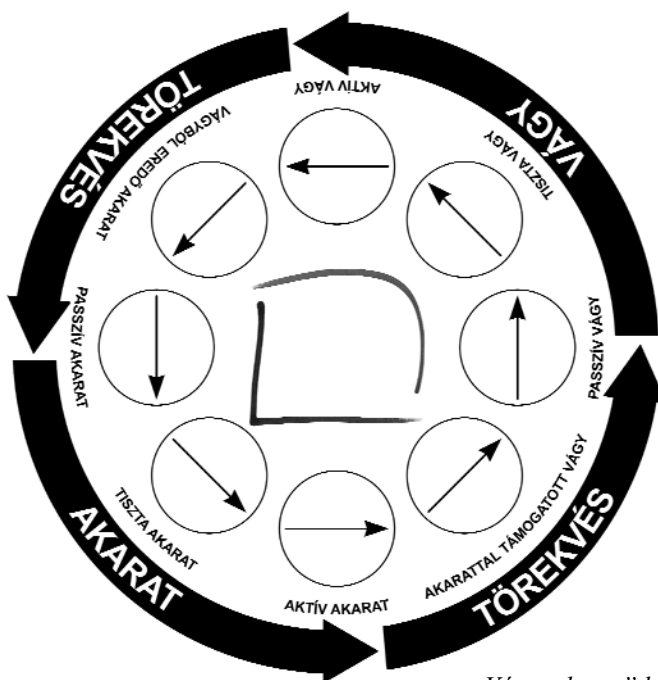
A vágy olyan passzív hiányérzet, amely egy adott állapot és egy ideálisnak elképzelt állapot között mutatkozik. Passzívnak azért nevezhető, mert ezen ideális állapot eléréséhez közvetlen cselekvésre nem készítet, sokkal inkább egy külvilággal szembeni elvárást fogalmaz meg. A külvilág sok esetben olyan természetfeletti erőnek felel meg, amely e vágy teljesítésében kulcsfontosságúnak minősül. A vágyat fohásként kifejező ember testét ellazítja, tekintete felfelé irányul, miközben tenyereit is felfelé fordítja az onnan remélt megoldás befogadásához (9). A vágy alapvetően gyenge energiákat mozgósít, ám azok tartósan jelen vannak. A vágy leggyakrabban az ideálisként megőrzött múltbeli emlékekbe tekint vissza.

Az akarat viszont aktív hiányérzet, amely egy adott állapot és a megfelelőnek tartott állapot között feszül. Aktívnek azért nevezhető, mert a megfelelőnek tartott állapot eléréséhez közvetlen cselekvésre készítet, és e cselekvés folyamán kész a külvilággal is szembeszállni. Az akaratát nyilvánító ember testét megfeszíti, tekintete lefelé irányul, kezét ökölbe szorítva koncentrálna energiáit. Az akarat általában nagy energiákat mozgósít, melyek nem huzamosan hatnak, viszont ismétlődésükben kitartóak lehetnek (10).

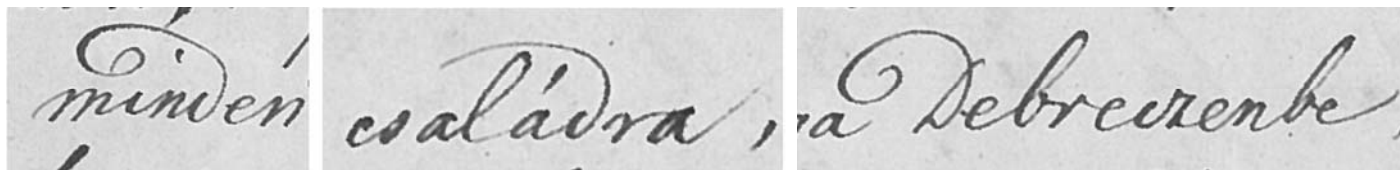
A vágy és akarat egymást nem kizárja, hanem kiegészíti. Olyan poláris princípiumot alkotnak, amely

- Vágy:
- felfelé (passzív)
 - balra (aktív)
 - ívelt
 - vékony
 - gyenge nyomaték

- Akarat:
- lefelé (passzív)
 - jobbra (aktív)
 - erős nyomaték
 - szögös
 - vastag

„Vágy–akarat” kör

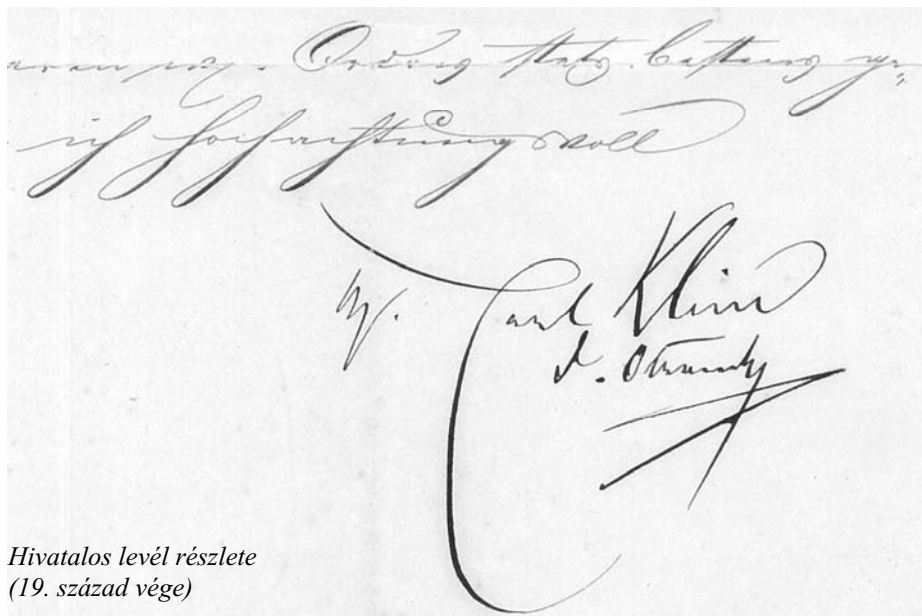
Egy magánlevél részletei (19. század közepe). Az alapvetően akaratdomináns kézírásban intenzív vágykifejeződést hordozó lírai d betűk láthatók, ráadásul a D betűnél is hasonló módon

nélkül emberi lét, illetve annak fenntartása nem képzelhető el. A vágy kiválthat akaratot, és az akarat vágyat ébreszthet. A vágy akarattá erősödhet, és az akarat vágygá szelídülhet. A vágy vagy akarat bármelyikének megszűnése egyben a lét megszűnését is jelentené.

A személyiség alakulása

A vágy és akarat, mint két őshajtóerő, ösztöntörékvések formájában a folyamatosan változó személyiség magját képezi. Közvetlenül a születés után a csecsemő esetében a „test-lélek-szellem” hármas egységéből a szellemi pillérnek gyakorlatilag nincs különösebb szerepe; az csak később, az éntudat létrejöttével és fejlődésével válik hangsúlyossá. A csecsemő és a kisgyermek személyiségének meghatározó elemeit a „test-lélek” hozománya, vagyis az „ösztön-vérmérséklet” alkotja. Az első ösztönös cselekedetek egyike az újszülött földi világot üdvözlő felsírása, ami ösztönös testi kommunikáció. A beinduló légzés már a lelki kommunikáció kategóriájába tartozik. A következő fontos ösztönös cselekedet az anyai emlő megtalálása, ami az első térbeli tájékozódás, majd az első táplálkozó műveletek következnek, a létfenntartás elengedhetetlen részévé.

Az ösztönös cselekedetek során szerzett első élmények nyomot hagynak a csecsemő személyiségében, a külvilággal való kapcsolat következményeként a hozott személyiségmagra finom emlékezeti hártaként rakódnak. A testi fejlődéssel ez az emlékezeti hártja egyre inkább erősödik, és egyfajta szűrőburokként funkcionál: egyfelől védelmet képez

Hivatalos levél részlete (19. század vége)

A vágyakban domináns grafikumnál az aláírásban szokatlanul nagy akarati energia jelenik meg. Az aláírás szinte minden esetben a személyiségburok képe, de ebben az esetben a személyiségmagban erősen domináló vágyenergiák mégis tetten érhetők

a külvilágból érkező behatásokkal szemben, másfelől befolyásolja a személyiség reagálásait a külvilágból érkező ingerekre, vagyis a személyiség magjából kiinduló alapvető késztetések megnyilvánulásait a külvilág irányába.

A velünk született személyiségmag, melynek meghatározó késztetéseként van jelen a vágy és az akarat, mindvégig változatlan marad, szemben a személyiségburokkal, amely folyamatosan változik. Lényeges azonban kiemelni, hogy a személyiségburok változása a személyiségmag irányítása alatt megy végbe a környezettel való kapcsolat függvényében. Fontos kiemelni, hogy a teljes személyiséget lényegében a személyiségmag definiálja, ugyanis a külvilággal érintkező személyiségburok maga is a személyiségmag „alkotása”, még akkor is, ha ez a külső behatások következtében valósul meg. A teljes személyiség változása a velünk született személyiségmagban uralkodó vágy és akarat azon törekvésének következménye, amely a teljesség elérésre irányul. Ezt az

egyébként elérhetetlen teljességet a személyiség a földi élet harmóniájában, a boldogságban élheti meg.

A vágy és akarat grafológiája

Ha a beszélt nyelv ösztönökön alapul, akkor ebből automatikusan következik, hogy mindez az írott nyelv esetében is fennáll. A grafológia alapelve, mely szerint a kézírás a személyiség lenyomata, ezáltal újabb megerősítést nyer. Annak vizsgálata, hogy a vágy és akarat, mint generális személyiségformáló ösztönforrások, milyen módon és mértékben nyilvánulnak meg a kézírásban, meghatározó jelentőséggel bír, jóllehet erre a grafológia széles forrástárában alig találunk utalásokat.

A fentebb elmondottak alapján már kezdő grafológusként is levonhatók a következtetések arról, hogy milyen grafológiai jegyek utalnak a vágy, illetve az akarat jelenlétére. Ezeket a jegyeket leginkább a grafikum azon elemeinél szükséges hangsúlyosan értelmezni, melyek a normairást alapul véve jelentős eltéréseket mutatnak (kezdő- és végvo-

nalak, speciális módosulások, több-letvonalak stb.). A vágy és akarat grafikai megjelenésében fontos szerepet kap az irányszimbolika és az írás nyomatéka. A vágy főbb jellemzői között a felfelé és balra irányuló, gyenge nyomatékú, ívelt, vékony vonalak említhetők meg, az akarat esetében pedig a lefelé és jobbra irányuló, erős nyomatékú, szöges, vas-tag vonalak (11).

A grafikum minden egyes pontjára meghatározható az abban megnyilvánuló vágy és akarat ereje, illetve egy-egy grafikumszakaszra, vagy akár a teljes kézírásra az abban megtestesülő vágy- és akaratenergia intenzitása (12).

A vágy- és akaratenergiák változásainak komplex és dinamikus vizsgálata más megvilágításba helyezheti a személyiségről alkotott képet, egyebek között a temperamentummal összefüggő, új felismerésekhez szolgálhat alapul.

Urbán József

Irodalom

Urbán József: *Tökéletes egyensúlyban. A térszimbolika principiumai*, Grafológia, Grafológiai Intézet, 2014. november-december, 3-4. old. (<http://goo.gl/9rZg0z>)

Urbán József: *Vágy és akarat. Kapcsolatformáló erők*, előadás, Magyar Írástanulmányi Társaság konferenciája, Budapest, 2014. november 15. (<https://goo.gl/RBNiAZ>)

Urbán József: *Párkapcsolat grafológusszemmel. Szimbólumok üzenete*, előadás, Grafopéntek, Grafológiai Intézet, 2013. március 22. (<http://goo.gl/ECTWH7>)

Jegyzetek

- (1) Bővebben: <http://goo.gl/5tJO17>
- (2) Latinul *Spiritus Sanctus*, angolul *Holy Spirit*, németül *Heilige Geist*, franciául *Saint-Esprit*, oroszul *Святой Дух*.
- (3) Az egyik verzió szerint a makedón *осмен* (ösztöke) szó átvétele, egy másik álláspont szerint a török *üstüne* (valami fölötti) szóból eredhet, akárcsak az isten szavunk is.
- (4) Instinctus (beolt, megihlet, felkelt).
- (5) A zsidó-keresztény hitrendszer egyik legfontosabb tétele, hogy „a vér

In memoriam Búcsú Dr. Lux Elvirától

Ismét búcsúzunk egy jeles személyiségtől, aki lapunkat interjúval tisztelte meg. Lux Elvira (1929–2016) magyar szexuálpszichológussal, klinikai szakpszichológussal, adjunktussal, a Magyar Szexológiai Társaság elnökével a Grafológia folyóirat 2006. június–júliusi számában beszélgetett Podonyi Hedvig. Emlékezésként ebből a beszélgetésből idézünk.

„Nekem sosem jutott volna eszembe, hogy szexuálpszichológus legyek. Az orvosegyetem anatómiai intézetében dolgoztam Szentágotthai professzor mellett, ám utáltam a patkányokkal való foglalkozást, és kitaláltam, hogy utánanézek: van-e Magyarországon pszichológusképzés? Merthogy 40 éven át nem volt. Bementem a bölcsészkarra, és mondták, hogy tavaly indult. Gondoltam, akkor itt a helyem!

Tanulmányaim idején végig a korábbi munkahelyemen dolgoztam, és amikor végeztem, az orvosegyetemnek éppen két pszichológusi státusza volt. Az egyik a belgyógyászati, a másik a nőgyógyászati klinikán. A belgyógyászatban már működött egy pszichológus, tehát létezett egy járt út, a nőgyógyászatban viszont én lettem volna az első pszichológus szakember. Addig-addig vacilláltam, hogyan is döntsek, míg végül a személyzetis megkérdezte, hol lakom. Mondtam, hogy hol, mire ő így szólt: »Ahhoz a Baross utcai női klinika közelebb van«.

Így kerültem pszichológusként az első munkahelyemre, ahol számos nő kereste fel azzal az orvosokkal, hogy nem jó a nemi élete, itt fáj, ott fáj, vérzik, nem elégül ki – adva volt tehát a probléma. A nőgyógyászok, akiknek fogalmuk sem volt arról, mit is kezdjenek egy pszichológussal, végül hozám küldték őket.

Így aztán, mint Kharónnak az evezőt, nekem kezembe nyomták a szexológiai. Én elfogadtam és megtanultam evezni. Ennyi.”

maga a lélek”. A zsidóság ezért tulajdonít különös jelentőséget a hús vértelenítésének, ami a kóser háztartás legfontosabb alappillére.

(6) Latinul *conscientia*, angolul *conscience*, németül *Gewissen*, franciául *conscience*, oroszul *совесть*.

(7) Állatok esetében egyebek között például lelkiismeretről aligha beszélhetünk.

(8) A kognitív fejlődéslelektan nemzetközi híru képviselője, *Steven Pinker*, a Harvard Egyetem pszichológiai professzora *The Language Instinct* (A nyelvi ösztön) című könyvében érvekkel támasztja alá, hogy a nyelv nem kulturális termék, hanem az emberi fajra jellemző, veleszületett képesség. A kicsi gyermek ösztönösen kezd el gőgicsélni, majd különböző egyszerűbb hangokat, szótagokat utánzással megtanulni. A tanulási ösztönnek köszönhetően a beszéd, az anyanyelv elsajátítása különösebb küzdelem nélkül történik meg, szemben a felnőttkori – tudatos módszerrel történő – tanulásal. Pinker szerint tehát a nyelv

működése nem tudatos, nem utolsósorban arra való tekintettel, hogy gondolatainkat természetes módon, különösebb erőfeszítés nélkül tudjuk szóban is kifejezni.

(9) Az elesett, segítségére vágyó ember példája.

(10) Nagyon jó példa erre az akaratos, toporzékoló gyerek, aki lefelé irányuló tekintettel, ökölbe szorított kezével kitarótan hadonászik, miközben lábát a földhöz csapkodja. Eközben néha kis szünetet tart, majd hasonló módon újakezdi.

(11) Ezek a vonalak jól láthatóak az itt bemutatott két írásmintán.

(12) Ha egy egybefüggő grafikumelemet matematikailag leírható, folytonos görbének tekintünk, melynek minden egyes pontjában meghatározható annak iránya és nyomatéka, akkor az irány, valamint a nyomaték szerinti vonalintegrálással meghatározhatók ezek az energiák. Digitalizáló táblák és numerikus módszerek segítségével ez ma már jól megoldható feladat.